

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tesztóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyitászor 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyitászor díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsek D. Fia** könyvnyomda

A vármegyei pénztárak kérdése.

Székelyudvarhely, febr. 14.

„Szabad” közünk belügyi téren is megkötött voltának, sajnos, kétségtelen bizonyítéka, hogy míg a lex Szapáryánát, ezt az akadémikus jellegű bolt-törvényt, mely a vármegyékben a közigazgatást állami feladatnak nyilvánítja, eltörölhetjük: addig a lex Szélt, az 1902. évi III. t.-cikket érintetlenül hagyjuk. Pedig a törvény, melyet maga Széll Kálmán sem sorol szerencsés alkotásai közé, tudvalólag voltaképpen a lex Szapáryánának részleges végrehajtása, amennyiben a valóságos államosítást azon a téren, t. i. a vármegyei központi pénztárakon és számvonásokon vitte keresztül, amely térnek állami közegként való elfoglalása okozta a nemrég letűnt alkotmányellenes és törvénytelen kormányzás idejében azt, hogy a vármegyeik jelentékeny része — megfosztva vagyonától, alapjaitól és egyéb bevételeitől — a nemzeti ellenállásban hamar ledőlt, vagy abban egyáltalában nem vehetett részt.

A vármegyei önkormányzat teljességének és megerősítésének minden igaz barátja fájdalommal látja a restitució törvényjavaslat hiányosságát, mikor a nemzet közvéleményének tudatába annyira átmegy az a meggyőződés, hogy a vármegye csak úgy lesz újra igazán erős és életképes s csak úgy daczolhat új ezerév viszonyairaival, ha önálló rendelkezési jogát saját házipénztára fölött, alkotmányellenes kormány részéről akadályozhatatlanul gyakorolhatja.

Ha az állam részére teljesítendő közigazgatási, árva- és gyámhatósági szolgálatainak ellenértékét, az állami javadalmozás, az ugynevezett dotációt nem az állami pénztárakból, hanem önálló bevételi források juttatása révén, tehát függetlenül az állami költségvetéstől: kapja meg, maga szedeti be a törvényhatósága területén lakó állampolgároktól saját közgeivel.

Minden más megoldás, így az a jogállapot is, ami most fennáll, hogy t. i. a vármegye vagyona, alapjai, pótdó- és egyéb bevételei: az ugy személyi, miut szolgálati szempontból a pénzügyi kormánytól függő állami pénztárnál, a királyi adóhivatalnál kezelgetnek s onnét utalványozza ki a belügyminiszter is évről-évre a vármegye alispánjának rendelkezésére a dotációt s a számviteli ellenőrzést, utalvány-ellenjegyzést is szintén a kormánytól függő állami közegek latják el: megbénítva tartja s fogatlan oroszlánná teszi a vármegyét akkor is, ha a törvény, melynek javaslata most került ki a képviselőház bizottságainak tárgyalása alól, a közigazgatási bíróság védelme alá helyezi is a vármegyét, ha csak a törvényjavaslat, bizonyos lényeges hiányosságára nézve, nem fog kiegészítést nyerni.

Előrebocsátom, hogy magát a birói védelmet, mint kétségkívül nagy tekintélyvel s nagy erkölcsi és jogi kötelező erővel bíró segítséget, nem kicsinyelhetjük. Nem lehet képzelnünk oly megalkodott kormányt, még Kristóffy-féle existenciáik körében sem, bár ezek sok mindenre képesek, hogy ő felsége a király nevében hozott birói ítélet érvényesítését megakadályozni merészelnék. Így nem kicsinyelhetjük a törvényjavaslat 16. §-ának azt a határozmányát sem, melynek meglehetősen szűkszavuan fogalmazott szövegében — ha jól foghatjuk fel annak értelmét — impliczite az foglaltatik és abból legicze az következik, hogy a közigazgatási bíróság a javaslat 3. §-ában említett esetekben (mikor ugyanis az a kérdés válik vitássá, vajjon a miniszternek, a kormányoknak volt-e törvény szerinti joga abhoz, hogy a vármegyei törvényhatóságok közigazgatási, árva- és gyámhatósági kiadásaira járó illetményeket ki ne szolgáltassák), amennyiben a panasznak helyt ad: érdemlegesen is intézkedhetik.

Világosabb szavakkal azt jelenti ez, hogy a miniszter (kormány) részéről passzivitásból, színdékos mulasztásból ki nem utalványozott állami javadalmozást s vármegye részére maga a közigazgatási

biróság utalványozhatja ki az állami pénztárnál, vagyis utalványozási jogot gyakorol.

A közigazgatási bíróság utalványozási joga feltétlen érvényesülésének s a vármegyei dotáció kiszolgáltatása biztosításának azonban kétféle előfeltétele van, melyeknek megvalósítása nélkül a közigazgatási bíróság utalványozási (intézkedési) joga merőben illuzórius lesz.

Egyik az, hogy amit a miniszterelőlk és a belügyminiszter az országgyűlés színe előtt határozottan megígért, az állami tisztviselők szolgálati pragmatikáját, — melyet egy sivar, önző politikai renyger megvalósítási elmulasztott, — még a mostani „átmeneti időszak” alatt megvalósítsa a kormány, hogy így meg legyen a biztosíték arra, hogy az állami pénztár tisztviselői — jogi és anyagi helyzetük biztosított voltának tudatában — a közigazgatási bíróságnak a vármegye javára tett utalványozó intézkedéseit még a kormány tiltó parancsa ellenére is honorálják, foganatosítsák vagyis a vármegye dotációját kifűszessék.

A másik előfeltétel pedig az, hogy a törvényhozás a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat 3. §-ában, a fentebb említett lényeges hiányosság pótlásául és egyuttal a megyék háztartásáról szóló 1883. évi XV. t.-cz 1. §-ának értelmezéséül, illetleg kiegészítéséül, mondja ki azt, hogy a vármegyéknek az állampénztárból járó illetményei az előző évi költségvetési törvényben megállapított mérvű összegekkal feltétlenül kiszolgáltatandók akkor is, ha az illető esztendőre nincs is érvényes állami költségvetési vagy indemnit-törvény.

Ezt ugyanis sem az 1883. évi XV. t.-cz 1. §-a sem a törvényhatóságok javadalmozásának felelmezéséről szóló 1893. évi IV. t.-cz. 22. §-a nem mondja ki, már pedig a törvény ily értelmű kiegészítő magyarázata nélkül egyáltalában kérdéses, hogy költségvetésen kívüli állapotban, vagyis ex-lexben a közigazgatási bíróság utalványozza-e a vármegyeik részére dotációt, illetleg megállapítaná azt, hogy

Vadász-kaland.

Írta: **tarcsafalvi Pálffy Aladár.**

Elcsendesült Tartód vidéke a medvebajástól. Nem zavarja a csendet a kürtök rivalgása, sem a fegyverek ropogása. Együtt ül már a vadásztársaság a faluban, elfogyasztani a vadász vacsorát. Egyik egy, másik más vadász-kalandot mesél el a mostani vagy régebbi vadász élményeiből. Nagykot nevűnek egy-egy jó történeten, csak Farkas Ferencz ül guonyasztva, elmélázva szólanul s talán föl som ocsudna merengésből, ha egyik rá nem szól.

— Hát te min töröd a fejed Ferencz? Jobb ha elmeséled a medvo-kalandodat!

— Hagyjatok békét nekem. Hiszen ha elmondom sem hiszitek el, pedig szin igazság.

— Elhiszitek csak meséld el!

Hiába volt minden biztatás, Farkas sehogyan akart beszélni, csak fogyalt a féllitérem, de tudta mindenki, ettől fog megjönni a Feri beszédkeje.

S csakugyan egyszerre elkezd mesélni Feri: Úgy volt biz az, ha hiszitek, ha nem, hogy engemet ez a kabát mentett meg a medvo karmai közül a melyiket most is rajtam láttok.

— No hát csak beszélj Feri.

— Jöttem lefelé a Tartód patakán, a mikor valami recsegést-ropogást hallok tőlem nem messze. Én se voltam rest, lekaptam a puskámat s a kabátomat kigomboltam s ez volt a szerencsém, mert ez mentett meg, a mikor észrevettem, hogy tőlem alig 15 lépésre egy nagy medve lép ki a sűrűből. Tudjátok, hogy én nem vagyok félnék ember, de bizony mondom, megrökönyödtem a mikor megláttam azt a nagy állatot. De az ósztón mégis erőt adott, reá löttém, de biz az nem találta úgy, hogy rökötön szörnyet haljon. Megfutamodott utánam, mert azt hiszem nem kell mondanom, hogy a lovás után én is beléttam, hogy a futás bár szegyeo, de hasznos.

— No de a kabát...

— Hiszen mindjárt oda jutunk, csak légy türellemmel. A miut mondtam biz én mi türes-tagadás megsejtadtam a medve elől. Egyszer csak nézek nátra, mert a galyak recsegése nagyon közelről hallatszott s hát a medve épen utánam nyult az első lábával, olyan közel voltunk már egymáshoz. De ebben a percbe a medve is megfogta a hátamon a kabátomat, úgy hogy mozdulni sem bírtam s a kigombolt kabát csuszni kezdett le a vállamról. Ez adta aztán a mentő gondolatot, egyszerűen kibujtam a kabátomból s ott hagytam martalékul a medvének. Aztán futottam még vagy 15 lépést, a mikor a medve elordította magát, erre vissza néztem s láttam, hogy a lovás mégis volt rossz, mert a medve megdőlött. Én a lövésnek tulajdonítottam s csak később láttam, hogy a medve tulajdonképpen öngyilkos lett, mert a hogy gyömbszölte a kabátomat, a zsebében levő revolver elsült és épen szíven találta.

— Vivát Feri! Ez már ügyes kis historia annak, a ki elhiszi, de én kisé Tamás vagyok benne.

— Elhiszitek Feri nekem — kiabáltam minden oldalról, nagy nevetés között — csak mesélj még.

— Talán azért, hogy kinevesetek újra. Nem ettem meszet tisztelt társaság.

— Na hát, ha Feri nem mesél, mesélek én nektek, szóló Marci a vadásztársaság Nosztora. Velem is történt érdekes eset, bár nem a kabátom mentett meg, hanem egy kis gobé fursang.

— Hát az hogy volt?

— Mindjárt megtudjátok. A tavaly a maros-zéki grófhoz voltam hivatalos nagy társaságban vadászatra. Vadásztunk és löttünk is elogat s nem is itt történt velem a kaland.

Tudjátok, nagyon sokan voltak a grófnál, úgy hogy különböző szobába nem tudott elhelyezni, hanem egy nagy szobába szalmát és széőát hordtak be, azt letartították s azon aludt a társaság.

Mikor már mind aludtak, én még álmatlanul

bánkolódtam, mert nagyon „katzejameres” voltam, a midőn szörnyű szomjuság kezdett gyötörni.

— Tölts — kiáltott Feri.

— Feri, én nem zavartalak, te se szólj bele. Mondom nagy szomjuság gyötört, szépen felkeltem, átmentem a konyhába vizért, gondoltam ott frissebet kapok s a mint a sötétben tapogatózom megtaláltam fogni Kati-t a cselédet; az sem volt rest, úgy teremtettem képen — nem tudván, hogy én vizet keresek — hogy szinto eszemet vesztettem.

— Jól toltó — kiabált Feri boszuságában, hogy őt lekacagták.

— Jól tette vagy nem az más kérdés, hanem nem itt a bökknő. Ha elkezdek kiabálni meggyanúsítanak, eltűnődnek pedig nem lehet. Szépen visszafordultam a helyemre s ekkor született meg fejembem a mentő gondolat.

Mellettem fokútt Kálosi, a ki tudjátok régi ellenfelem, örökké évődik velem, fordítottam a tenyeremet s úgy találtam képen vágni, hogy nagyot csattant.

— Hej azt a fűzfán fűtyögőt, ki ütött pofon? kiáltotta kinyában.

— Én — volt a válasz a konyhából — ha ur legyen ur s hagyjon békét a cselédnek.

Erre már Kálosi nem tudott szólai, félt hogy compromittálva lesz, hanem kért, hogy ballgassunk az esotról.

Az a legszebb a dologban, hogy ő ma sem tudja ki vágta pofon s ma is törri a fejt a rejtvényen, a társaság pedig meg van győződve róla, hogy a cseléd jogosan vágta pofon.

— Ez volt ám az eset — kacagta az egész társaság. Ilyet mesélj Feri.

— Tölts... Tölts... ennyi volt már a Feri meséje, a ki előtt nagyon megszaporodtak a féllitéres üvegek.

Kivándorlás Udvarhelymegyéből.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottságának a héton tartott ülésén Dr. Domokos Andor alispán részletes jelentésben számolt be a vármegye 1907. évi kivándorlásáról. A minden részletében érdekes jelentést a következőkben közöljük.

Az 1903. VI. t. cz. az utlevélek kiállításával a vármegyék alispánját és törvényhatósági városok rendfőkapitányait bizván meg, vármegyénk kivándorlási mozgalmát figyelemmel kísérni a azt lehetőleg irányítani csak az 1904. év augusztus hó 1-től kezdődőleg állott módomban.

Tevékenységem nem csak arra irányult, hogy az utlevél kérelmek gyors olintézést nyerjenek, mint azt m. kir. bölgyminiszter urunk több ízben kiadott rendelete elő írja, hanem teljes buzgalommal oda mentéltem, hogy a kivándorolni szándékozókat a szándékukról a lehetőségig lebeszéljem, a már kivándoroltaknak a módot a hazajövetelre megadjam, hanem különösen, mint fontos közgazdasági tényezőre, arra torjadt ki figyelmem, hogy a kivándorlás vármegyénkben mely állam felé irányul, nemzetiségi szempontból mely kivándorlási hely rejt több veszedelmet s vajjon magukra a kivándorlókra vállalkozásuk valami haszonnal jár-e.

Jelentésemet a vármegye kivándorlására vonatkozólag rondes évi jelentésem korétó belől a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz minden egyes évben megtettem, de ily fontos népmozgalmi momentumnál, mint azt az 1904. évi jelentésemben is hangsúlyoztam, egy év adatai biztos következtetésre nem elegendők.

E jelentésem megtétolo óta immár négy év telt el s most már a szükséges adatokkal ha nem is rendelkeztem mindenben, mindazonáltal elég bő képéről adhatok számot vármegyénk kivándorlásának.

Ezen négy évi időről megfigyelésem eredményét a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

A szomszédos székely vármegyékhez viszonyítva legtöbb kivándorlót Udvarhelyvármegye nyújt. Maga ezen körülmény elszomorító jelenség, de ha az 1904. év előtti állapotokat is figyelembe vesszük, arra a meggyőződésre jutunk, hogy a kivándorlásnál is bizonyos hullámzások észlelhetők s vármegyének még eddig azt a magas hányadot nem érte el, a mit a szomszédos Csik- és Háromszék vármegye az 1904. év előtti években meghaladott. Ezen említett két vármegyében 1904. óta folytonos csökkenés mutatkozik. ellenben vármegyénk kivándorlása a f. évig állandó emelkedésben van. A folyó évben vármegyénk urár abba a szerencsésnek mondható helyzetbe jutott, hogy a kivándorlás terén a fordulat beállott. Igaz ugyan, hogy még a kivándorlottakban beállott apadás csak csekélynek mondható, de ezen szerencsés fordulat nem csak a kivándorlók számának apadásában, hanem inkább a hazatérők számának jelentős emelkedésében észlelhető. Udvarhelyvármegye a kivándorlási legnagyobb hányadot az 1904. és 1905. években mutatja s ettől kezdve az apadás lassanként megállapítható.

Kétségtelen, hogy vármegyénk kivándorlásának közvetlen oka ez időben az 1904. év gazdasági viszonyainak kedvezőtlenége volt s az, hogy az 1904. évet is megelőző inséges esztendő k népünket a végelegszegényedésbe sodorták.

Nem szabad s nem lehet figyelmen kívül hagynunk azonban azt a körülményt sem, hogy a nép minden rétegében el volt a van terjedve az a nézet, hogy külföldön s különösen Amerikában a kereseti viszonyok kedvezőbbek mint hazánkban s speciálisan vármegyénkben.

Ezen nézet nem is alaptalan. Figyelemmel kísérve a visszatérőket, csekély kivétellel mindnyájánál vagyoni erősödés észlelhető s nem ritka az az eset, hogy a hazatérők 800, 1000, sőt 1200 K megtakarított összeggel térnek vissza, mit a legnagyobb részben a földjük és birókuk tehermentesítésére fordítanak.

A mi a kivándorlás irányát illeti, a kivándorlók kétharmadát állandóan az amerikai, egyharmadát az oláhországi kivándorlók teszik ki. Romániába rendszerint egy-két hónapra, legfeljebb fél évre távoznak, akkor is a téli hónapokra, Amerikába 2-3 évre.

Visszont azonban az Amerikába eltávozottak majdnem kivétel nélkül visszatérnek s így állampolgárságukat nem veszítik el, sőt mint honvédelmi szempontból figyelemre méltó tényt meg kell említenem, hogy azok kik a hadköteles kort elérik a sorozásra vagy személyen, vagy a consulates után

jelentkeznek, ellenben a romániai kivándorlóknál gyakoribb az eset, hogy ott végleg letelepednek.

A fent említett megfigyelési idő alatt csak egyetlen van arról tudomásom, hogy töltük kivándorolt egyén Amerikában honpolgárságot szerzett.

A visszatérőknek észlelhető vagyoni erősödés azonban nem teszi idokolttá, hogy miut azt a jelenleg érvényben levő tulliberális törvény megengedi, kivándorlás céljából utlevelet ezt lehet mondani, bárki nyerhosszu, mert míg egyfelől a törvény a kivándorlási és szabad költözökési szabadságot korlátozni nem akarta, figyelmen kívül hagyta a boumaradotni érdeket. Már pedig az államnak az az elsőrangú érdeke, hogy bent lakó polgárai helyzetét könnyítse s maga az állam is csak a bentlakó faira számíthat ugy békében mint esetleges veszélyek időjén.

Ezen felfogásból kiindulva több törvényhatóság s vármegyék is magánvá tette azt a nézetet, hogy a kivándorlási szabadság korlátozandó s ehhoz képest a kivándorlási törvény novellárisan pótlandó lenne.

A törvényhatósági bizottságtól nyort felbatalmazás folytán az 1907. év előjén a m. kir. kormányhoz ez irányban felterjesztést is intéztem, a melyben különösen a kiskorúak és véd- és hadkötelesek kivándorlásának megnehezítésére tettem konkrét javaslatot.

Felterjesztésemre választ még nem kaptam, de köztudomású tény, hogy a jelenlegi kormány programjába a kivándorlási kérdés szabályozása is fel van véve.

Mint a kivándorlást érdeklő dolgot meg kell még említenem, hogy az 1907. évben titkos kivándorlási ügynökök működése észlelhető nem volt. Amerikába kivándorolt 1906. évben 920 egyén. 1907. évben 813 egyén. Romániába 1906. évben 453 egyén. 1907. évben 476 egyén. Egyéb államba 1906. évben 8 egyén. 1907. évben 1 egyén. Kérelmét visszavonta 16 egyén, elutasított 20 egyén.

HIREK.

Székelyudvarhely, febr. 15.

Daniel Károly.

Sajátos aratásai vannak mostanában a halál-
nak és sajátságos módon vezet ombereivel. Székelyek
döntőket ki egyaránt, igaz székelyeket, kik felett
látszolg észrovetlenül rohan át az élet szele;
kik éltek delén túl, sőt annak alkonyán is orós
derékkel, daczos tekintettel, büszke arccal pillant-
nak végig a körülöttük lefolyó aprókok, sokszor
kicsinyességében nevétséges torzalkodásokon. Igaz
székelyeket, kik talán nemilg kirított ebből a fura
modern világól, mert nem tudtak a multnak hagyom-
ányaitól teljesen elszakadni; akik fanatikusan hitték,
hogy legalább egyik lábunknak ott kell maradni az
ősi, verasztatta rogon, mert különben az újidők rohsma
kiszodorja aloeuk az ezeréves talajt és azután...?
Székelyeket, akik tudtak talán erősen gyölnői —
nem ehhez is egész ember kell; do aztán tudtak igazán
szeretni is — amire ma vajmi kevés ember képes.
Ádam Albert, Lukács Domokos és ime most...
Daniel Károly.

Volt valami beune abból az öt titáni erőből,
mely a anyaföldnek érintéséből mindig új gondolato-
kat, új erőt, új kitartást merit. Hitté és vallotta,
hogy fuban, fuban, virágban, a föld mélyén rejtőző
érezben, az eddig ismeretlenül felbuzgó forrásban
— szóval a mi Hargitánknak minden zugában, miu-
den rétegében — a székelyt fontartó lsteunok egy-
egy ajándéka lappaug, csak neki kell gyürkőzni, fol-
kell hozni, ki kell használni. És e pontuál cnyom-
hatatlan tudól elkem elé egy jelenet. Romától jó-
kora távolságban az Aiban-hegyek mögé lobukkanó
nap sugarainak elragadó panorámájában gyonyor-
kódtunk. Szótlauul elmélázva, mikor egyszerre meg-
szóval Karoly érezes hangja: „Ilyen kilátást a Hargi-
tán is kapunk“. A kijelentés oly bizarrul hangzott,
hogy elmosolyodtunk folette. Pedig mi egyéb volt e
kijelentés, mint a hazája fele dobbant szívuk akarat-
lan megnyilatkozása? Azé a szívé, melyet csak a
honi levegő éltethet; azé a léleké, mely előt csak
az szép, az igaz, amiről a székely bérczek suttoznak
ezeréves regéket... Mert bizonyára ez a sejtémes
suttogás értette meg vele, hogy szive bálványából a
„Székely Szolteraz“-ból örök emléket állítsu magá-
nak s ezt az emléket késő századok multán is áldja
a nemesre törekvő székely ifjuság.

Ilyen erős tostben lakó erős léleknek a köz-
élet — mondjuk politika — küzdelmeiből is ki kellett
vennie részét. És itt is hajlithatlan maradt; lobet,

hogy meggyőződése sokszor téves volt; de az ő meg-
győződése volt és kitartott mellette, jóllehet nem egy-
szer igazi barátalt látta magával szemben. Sebet
adott, sebet kapott. de pardonot soha sem kért. Am,
ha olhagya a küzdelem terét, rögtön a jóbarátá,
változott át, ki egy kis dévajságért, adomáért könnye-
zésig kaczagott. Mert most már ismét szívével gon-
dolkozott. Hanem ez a szív egyszer erős melegen
kezdett dobogni... és megölté. Dehát legalább
nyugalmat szerzett neki.

Daniel Károly, az oláhfalvi és homoródmonti
tak. pénztár r.-t. vezérigazgatója, tvhat. bizottsági
tag f. évi február hó 10-én, életének 56-ik, boldog
házassága 5-ik évében, Székelyudvarhelyen váratlan-
ul elhunyt. A megboldogult Szentgyörgyfaluban
12-én délután tomették el általános nagy részvét
mellett, Halálát neje szül. Vágás Anna és számos
rokon gyászolja.

Illyés István.

Egyfel ismét megfogott a régi jellegzetes és
köztisztelőnek örvendő egyének sora. Illyés István,
a ref. kollegium pénztárnoka váratlanul meghalt.
Közvetlenül az íróasztal mellől dolt ki. Napi mun-
káját elvégezve viharos időben hazament lakására s
alighogy belépett oda — talán a kimerüléstől —
megszédült, elesett — a nemes lelkét kilehelte. —
68 évet élt. Ebből theologiai éveit leszámítva elemi
iskolák gyermekkorától fogva egész életét — *felső-
szadnál* hosszabb időt — a kollegiumban töltötte le,
mint tanuló, tanító és hivatalnok. Papi képesíté-
nek megszerzése után az akkori kollegium szervezet
kötelékében osztálytanítói (juratus) minőségben lépett
a kollegium szolgálatába s e tisztét mint kollegiumi
contra-senior is negyedszázadon át végezte páratlan
odaadással és szigoru lelkiismeretességgel. A pénz-
tárnoki állásra előzött szinte 20 évvel szolgált el
a koll. előjáróság bizalma. Pénztárnoki teendőit is
pedans pontossággal, ritka becsületességgel és osz-
tatlan elismerésre méltó buzgósággal végezte szívé-
nek utolsó dobbanásáig.

Lelkének mindon gondolatával, szívének min-
den részével a kollegiumhoz volt növe. Itt volt az
ő igazi otthona. Csak éppen ott nem aludt. Külön-
ben mindig ott volt található. Évente legfennebb
egyszer távozott el ennek köréből rokonainak látó-
gatására; de két napnál továbbra akkor sem. Való-
sággal *örizte* a kollegiumot. Ennek multját senki
sem ismerte egy mint Ő. Élő commentar volt. Régi
dolgokról felvilágosítást néha csak Ő tudott adni —
megszégyenítve az írásokat is.

Családot nem alapított. Valami érzékeny csaló-
lás elterítette attól s lehet, hogy lelkét is állandóan
mogkeserítette. Kerülte az embereket. Csak kevesekkel
érintkezett; de ezekkel azivének egész melegével.
A jégkéreg, mely talán az emberektől elzárta,
ilyenkor önkéntelenül is elolvadt, lelkében
éppen olyan érzékenynek és melegnek mutatkozott,
mint a milyen ridegnek és zárkózottnak látszott
rendesen. — E meleg érzése azokkal szemben, akik
szükségükben segítségére szorultak, mindig megnyil-
vánult színtén és önzetlenül.

Szerette az egyszerűséget, a természetességet;
éles kritika volt mindennek, ami ezekkel ellenté-
tes volt. Lelke mélyből gyölnötte a hivalkodást, a
kapaszkodást, folültelességet s más emberi gyarlósá-
gokat, melyek a modern életben annyira uralkodnak
s sanjargatják az embereket. De azért nem volt
ősi ember. A modern korral haladt s mindig lépést
tartott a modern társadalmat mozgóat eszmékkel.
Nagy olvasottsága s magában elmélyedni szerető ter-
mészete képnössé tették őt az embort környező viszo-
nyoknak alapos mérlegelésére s emberileg helyes
megítélésre. Kérlelhetetlen logikával tudta lronni
a következményeket s megnyugvással vette az ezek-
ben megnyilvánuló örök igazságokat. Az erkölcai
világrend törvényeiben gyökerező hitét és erős meg-
győződését megingatni nem tudta semmisen. A világ
jelenségeiben mindig azoknak vaskövetkezetességét
kereste, s az *ideális felfogásnak* mindvégig követke-
zetes és rendithetetlen bajnokja volt.

Életének egyszerűségével, köteleaségeinek pon-
tos betöltésével, gondolkodásának magas jártával a
erkölcsi nézetének szigoru, sőt rideg alkalmazásával
s — ahol lehetett — érvényesítésével sokáknak pél-
dát adott arra, hogy miképpen lehetne elérni más-
nemü, normalis viszonyok között is a megelégedett
életet. Jó öreg barátunk! A te puritán egyszerűsé-
ged és őszinteséged bizonyára tiltakozók és rövid
megomlékezés ellen is; most az egyszerű és utóljára

engedj meg nekünk, ha téged mint a jó embernek egyik típusát e helyen is átadunk az emlékezésnek. Kevés számú szerettednek, annál több tisztelődnék. Szívemben sokáig élni fog példád az egyéniségednek képe. Az igaznak emléke fennmarad! Köszönetül élek; velünk maradsz. — Nyugodjál csendesen! — ó.

Egy hó közigazgatása.

A szombatfalvi törvényhatósági ut áthelyezése.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága 12 én tartotta február havi ülését Ugron Ákos főispán elnöklétével.

Tárgysorozat rendén előnek Dr. Damokos Andor alispán tette meg jelentését. Eszerint január hóban 97 egy évre érvényes útlevelet adtak ki. Alispáni iktatóra 872 ügydarab érkezett, melyből 761 nyert elintéztést. A részvét melog szavával emlékeztet meg azon veszteségről, mely a vármegyei tisztikart az Ádám Albert főjegyző elhunytával érte. Kipróbált, régi, megbízható, becsületes munkatársunkat veszítettük el — úgy moná — az elhunytban, ki a feltűnést kerülő zajtalan, csendes munkásságában, barátaí és tisztviselőtársai megbecsülésében, minden befolyását ment, pártatlan igazságszeretőben köztűnik bizonyára a legelsőkhöz tartozott s kinek emlékét híven megőrizni fogjuk. (Helyeslés.) Ezután megemlékezett a decz. havi tisztújítás alkalmával a tisztviselői személyzetben létrejött változásokról, melyek eredményeképpen jelenté, hogy Lukácsffy József és Dollny Róbert eljegyzők az árvászekhez, Szabó Endre aljegyző az alispáni hivatalhoz rendeltettek szolgálatára ki. Végül beszámolt jelentésében a jan. hóban főispán által megtartott hivatalvizsgálatról. A csekélyebb jelentőségű hiányok elenyészése iránt az intézkedések megtétettek. Jelentése kapcsán terjedelmes jelentést adott az 1907. évi kivándorlásról, melyet közérdekű voltánál fogva másik helyen egész terjedelmében közlünk.

Barabás András árvászeki elnök jelentéséből kitűnt, hogy az árvászek iktatójára 2612 ügydarab érkezett, melyből 2448 nyert elintéztést. A gyámoltak száma a hó végével 12266 volt. — Dr. Lengyel József m. főorvos jelenti, hogy a közegészségügy jan. hóban kedvezőtlen volt, amenyiben 275 bevonyfertőző betegséget jelentettek be a megye területéről. A közkórházban 241 beteg részesült ápolásban, kik közül 25 hasibagymázás volt. Ez utóbbiak közül meghalt 4, összesen 6, ápolás alatt maradt a hó végével 136. Jelenleg hasibagymázás beteg 1 van.

Kuliseky Ernő kir. tanfelügyelő jelenti, miszerint a hivatal vezetését jan. 27-ikén vette át. A polgári leányiskolát febr. 10-ig a tantestület betegsége folytán bezárta. Megemlékezik, hogy a városi köznevelési elemi iskolát a miniszter 1908. szept. államosította. Három telek van ajálalába hozva az építésre, u. m. a Koronkay-, Szabó-féle és a sétatér melletti terület. Az ügy tárgyalás alatt van. E jelentéssel kapcsolatosan Barabás András a homoródmásai iskolai állapotokat ismerteti, melyek tarthatatlanok és azok sürgős orvoslását kéri. A tanfelügyelő válaszul adja, hogy azon iskolára a pályázat két ízben lett kiírva, azonban mindig eredménytelenül, mivel az előírt áraknál 50 %-al magasabban tettek ajánlatot. Az ügyet felterjesztette a miniszterhez, hogy az előirányzatot eszerint módosítsa és igen jó néven fogadná, ha felterjesztését a bizottság ezen üléséből felirattal támogatná. A bizottság ilyen értelemben határozott. Stratsinger Emil pü. igazgató jelentéséből kitűnt, hogy jan. hóban befolyt egyenes adóban 38225 kor, hadmentességi díjban 351 kor., bélyegdíj és jogilletékben 24223 kor., fogaasztási és italadóban 41203 kor., dohányjövédékben 42278 kor.

Szabolka Rezső kir. főmérnök jelenti, miszerint ugy az állami, mint a törvényhatósági utak kielégítő állapotban voltak. A fedanyag biztosítására megtartott versenytárgyalások eredménytelen maradtak, s így azok házi kezelésben fognak teljesíteni. A háziasfalvi új vashidra a versenytárgyalás kiiraltott. Mint korszakalkotó intézkedésről emlékezik meg a miniszter azon rendeletéről, mely szerint e vármegye törvényhatósági útjaira a folyó évre a réginek kétszeresét, vagyis 60 ezer koronát, azután pedig tizenkét éven keresztül évi 100 ezer korona segélyt nyújt. A bizottság főmérnök indítványára felirattal mond köszönetet a miniszternek. — Révffy Zoltán kir. ügyész jelentésének tudomásul vétele után Dr. Paul Árpád helyettesített főjegyző olvasta fel az állatorvos jelentését, melyből kitűnt, hogy az állategészségügy jan. hóban kedvező volt. A közgazdasági előadó jelentését Szabó Gábor I. aljegyző terjesztette

elő. A bizottság közzgazd. előadó indítványára, Dr. Mezei Ödön biz. tag felszólalására elhatározta, miszerint felir a miniszterhez, hogy a vasúti talpfák kiadásánál legyen tekintettel a kis vállalkozókra is, nehogy az Eisler és Bruger cég mindont magához kaparintson.

Tudomásul vette a bizottság a csendőrkörületi parancsnokság azon értenítését, hogy Vargyas községben 1908-ban csendőrszót állít fel. A kolozsvári vasúti üzletvezetőségnek átiratát, mely szerint a 7. és 10. számú órházhoz kérelmezett telefon-jelző készülék boállítást elrendelte, örömmel vették tudomásul, ugyszintén tudomásul szolgált a postaigazgatóság azon értesítése, hogy Korond községben telefon állomást létesít és Székelyudvarhely városban a levélgyjűtő szekrényeken a kizsedési időt jelző táblácskák pontos kitételét elrendelte.

A kereskedelemügyi miniszternek a törvényhatósági utak rekonstruálására adott 12 millió 200 ezer korona tárgyában kelt leirata tárgyalásánál Dr. Damokos Andor alispán egy fölöté életrevaló és Székelyudvarhely város zsebet közelről érdeklő indítványt tett. Ugyanis az alispán nem kevesebbet akar, mint hogy az engedélyezett összeg terhére a parajdi törvényhatósági ut kiinduló része az Orbán Balázs-utczából áthelyeztessék a piacra. Vagyis az új vonal a piactzról kiindulva, a Szent Ferenczrendiek előtt, a Küküllőn építendő vashidon áthaladva, a jelenlegi uttal párhuzamosan menve a vindvánál találkozzék a moatani uttal. A bizottság az indítványt egyhangulag magáévé tette, mivel annak megvalósításával Székelyudvarhely város ingyen jut az általános óhajt képező útnyitáshoz, vashidhoz, mely a sétatér és az itt kiépülő városrészt közvetlen a város szívéhez, a piactérhez kapcsolja.

Több következő lényeges tárgy tudomásul vétele után a gyűlés véget ért.

Dr. Nagy György válasza.

Mindnyájan ismerjük azon nehéz küzdelmet, melyet az állami tisztviselők folytatnak megélhetésükért, a mindnyájan ismerjük azon nehéz helyzetet a melyben élniök kell a mai drága viszonyok között. Egy munkás, ki tudásának megszerzésére ugyazóiva semmit be nem fektetett sokkal jobban megélhet mint egy IX. X. vagy XI. fizetési osztályba sorozott állami tisztviselő a ki pedig ezeket költött míg megszerzte tudását.

A cselédnek ha beírják, hogy megbizhatatlan, a gazdáját megbüntetik, míg egy hivatalnokról bírtmit írhat a főnök a mit megenged lelkiismerete, a nélkül, hogy valaki kérdőre vonható.

Ilyen viszonyok között csak nő az elkeseredés s lankad a munka-kezd. Nem csodálkozhatunk tehát, ha akad valaki a ki pártjukra áll, örömmel üdvözlik s egész hitükkel kéri, hogy támogessák jogos méltányos törekvésükben.

Dr. Nagy György országgyűlési képviselő is szavát emelte a tisztviselők érdekében s ezért a helybeli eszámvevőesség és adóhivatal tisztikara táviratilag üdvözölte, mire Nagy György az alábbi levélben válaszolt, melyet e sorok írójához intézett:

A tisztviselő urak meleg hangu köszönetét én előlegeztem bizalomnak tekintem. Ez a bizalom erősíti bennem azt a kötelesség érzetet, mely a tisztviselők érdekeiben való harczra szólít. Ha törvényhozás tagjai közül valaki átérzi, ugy én, mint kis tisztviselő árvája érzem át legjobban, legközvetlenebbül a kis tisztviselők helyzetét. Kérésük jogos, méltányos és igazságos, annak teljesítése elől nem zárkozhatik el a kormányzás. *Kötelessége a törvényhozásnak már az 1908. évre megszavazni 20 %-os drágasági pótlékat. Az élet nehéz. A megélhetésnek ezer a gondja. Nyomasztó szürke, idogó gond. S míg ilyen nehéz helyzetben is a pénzügyi tisztviselők példás odaadással, ragyogó becsületességgel (oltik be hivatásukat. Nemzeti missiót képez e karnak megerősítése. Ilyen kérdések megoldása kellő. hogy foglalkoztassa a törvényhozás mindon tagját. De hát ehöz szociális érzék kell, s fájdalom ez olyan sok emberben hiányzik. Sok ember van, ki mihelyt kilép az „én“-nek az „enyémnek“ szűkös köréből, sükkötté, vakká, némává lesz. A maga érdekéért bangosan harsogó szél előemul. A maga célját sz szemesekkel figyelő tekintet olvasztí erejét. A haszou ciuczozó hangu bivatogását is meghalló fül unom hallja meg a kétségbeesésnek sikoltó jajját, a nyomorék föld-rengészerű uorajlását. En csodálkozom azon martir túrelmen, melylyel anynyian csodous megadással viselik az élet keresztjét. Mit kíván az a tisztviselő? *Hirt, vagyont, kincset, dícsőiséget? Nem! Csak u mindennapi falatot. Ezért a sovány jutalmot áldozza fel munkaerejét, ezért tölti hivatalok poros szobáiban az ifjuságnak legszebb éveit, ezért sorvad korán öreg-égre a férfi kornak izma. Hat szabad a munkaadó részéről áldozatnak feltűntetnái a munkások**

bérét? Nem kötelesség e a munkaadónak igazságosan fizetni meg a munkás teljesített szolgálatát? S nem kétszeres kötelesség-e ez az államnak, a mely erkölcsi alapokon épül fel. Hiszen, ha spenczori fel-fogás szerint egy nagy közkereseti társaságnak itél-nők az államot, a mely a maga alkalmazottait tisztán csak lukrativ szempontból tekinti, még abban az esetben a nyers önzés is azt a tanácsot adná, hogy a fizetésnek emberségesebbé tételével fokozza munkásainak munkakedvét, aczézolja erejét. Hátba még az államot ideális, erkölcsi világításba nézzük, a mely világításnál az a munkás az állam polgárává emelkedik. A mely polgárral, mint a hazának gyermekével kell bánni. *Aliféle szülői szeretet lenne az, mely a gyermekének csak munka erejét követelné, de attól megtagadja a megélhetés legelimbib feltételét is.*

Köszönd kedves barátom nevemben tisztviselő társaidnak hozzád küldött szives üdvözlését és nyugtasd meg őket nevemben, hogy én nem csak ártérve, hanem át is érezve helyzetüket, minden alkalmat a szeretetnek szívósságával, az igazságnak diadalmas-kodó erejével fogom megragadni, hogy kérésüknek ne csak szószóllója lehessék, hanem annak kedvező elintézését biztosítsam. A kicsiny ember tesz a kis embernek ígretet s talán éppen azért, mert földi kincsek hiányában mi kis emberek a lelki kincseinkre lehetünk büszkéek, talán azért van éppen ennek az ígretnek, a számogartás kincsének nagyobb értéke.

Igy gondolkozik Nagy György az állami tisztviselők helyzetéről. Érdemesnek tartottam közre adni, ne csak azok olvassák a kikhez közvetlenül intézve van, hanem mások is, más tisztviselő is, hogy egy elő-jendő képviselő válaasztáson csak arra adja szava-zatát a ki a tisztviselők érdekeit szíven viseli, a ki ismeri a kis tisztviselő nyomoruságos helyzetét, mert bizony mondan Báuffy Dező báróval: megnehezedett az idők járása felettünk.

L. p. a.

Néhány szó az „Uránia“ magyar tudományos színházról.

Ilyen féltreos kicsiny városkában, mint amilyen ez a mi Székelyudvarhelyünk is, az ember várva várja az alkalmat, hogy egy kis nemesebb szórakozásban részesedhessék. Mert minálunk még nincsenek a előrelátatólag nem is lesznek egyhamar olyan állandó intézmények, amelyek arra vannak bivatva, hogy a sok hivatalos ténykedéstől elfáradt, néha majdnem elbutult emberi szellemet ismét feliriesítsék, mondhatnám meggyógyítsák. Nekünk meg kell elégednünk azokkal az apró szellemi morzsákkal, leg-többször ugyancsak penészes morzsákkal, amelyeket az országos kultura néha-napján nagy kegyesen jut-tat. S mi hálaan fogadjuk ezeket a penészes morzsákat is, amelyeket talán a fővárosiak gyomra nem is tudna megemészteni. Nincs az a hitvány kinematográf, — mondjuk „mozi“, — amely nálunk kö-zönéséget ne tudna szerezni. S ha még hozzá ez a „mozi“ nem is olyan primitív és gyatra, — mint amilyen az őszel is nálunk volt, — akkor valóság-gal tudul a közöniség az előadásokra. És ezt a mi szomorú helyzetünket ezek a vándor „szórakoztató intézmények“ igen jól ismerik és a maguk javára előnyösen ki is használják. Amit már másol nem tudnak „beadni“, azt elhozják hozzánk és mi be-vevesszük. Amit más nagyobb városban a vásári bódében mutogatnak, azt nálunk a színház terében tálalják fel. Amit másol kipiesszegnek és kifütyül-nek, az a mi hallgatagon sőt néha tet-zésnyilvánítá-sal nézzük végig, vagy hallgatjuk meg. Az idejövő cirkuszosok a leghitványabbak az egész országban, műszaki személyzetük szedett-vedett népseg. A szí-nészek is legtöbbször vagy óskori ódonágokkal ked-veskednek nekünk, vagy pedig olyan ocsmányásokat visznek a szinpadra, amelyet még a fővárosban is erkölcsrontó férczelmények számba mennek a szinte elkábulunk, ha valamelyes magas színvonalon álló ujdonsággal lepnék meg.

Azouban csak hagyján! Ezek magánvállalatok, amelyek semminém szubvenczióban nem része-sülnek s amelyeknek arra kell törekedniök, hogy kevés ki-adással minél nagyobb bevételt szerezzenek, ha ob-ben a drága világban meg akarnak élni. De van Magyarországon egy olyan oktatva szórakoztató in-tézmény, mely a kormány fölügyelete alatt áll, mely-nek egy államtitkár a feje, s amelynek neve: „Uránia magyar tudományos színház.“ Ettől csak jót és szépet várhat az ombor, hiszen az nem áll egy köz-kereseti társaság szolgálatában? Boldogok, akik így gondolkoznak és az ollenkezőjéről meg nem gyöz-dnek, de akik személyes tapasztalatokat szereztek ezen a téren, azok nagyon boldogtalanoknak érzik magukat. Ezeknek kebléből önkénytelenül is előtű-r a sóhaj: Bizony-bizony, ez sem jobb a többinél.

Az „Uránia“ színház már több év óta látogat el, rendezu február hóban, városukba. Az idén is itt volt és három osti, valamint egy delutáni elő-adást rendezett a színteremben. De sajnos, míg az ezolotti előadásról többé-kevésbé elismeréssel szól-hattunk, az ez dei szerepléséről semmi jót sem mond-hatunk. Az esti előadásokon „Az élet komédiája“, „Rondok muszáj lenni!“ és a „Babona“ című da-rabokat mutattak be, míg az ifjusági előadások „Ja-pán“-t. Az esti előadásokon már a terembe való belépéskor kellemetlenül érezte magát az ombor. Mintha légvontatos jégverembe mentünk volna be s

mikor leültünk, azt hittük, hogy alattunk egy fagy-látkészítő gép van. Fejünk felett pedig bus uótfákat sirdogált a szél. Nem tudjuk, hogy nem fűtöttek-e eléggé, vagy mi volt ennek az oka, de hogy ez tény, arról tanúbizonyságot tehetnek az akkor jolevőlt és most hatalmas náthában szenvedő urak és hölgyek. Azonban meggyugodtunk és azzal vigasztaltuk magunkat, hogy a darabok kárpótást fogunk nyújtani. Az előadás kezdetét 8 órára hirdette a színház, de már fél kilenc óra is elmult, amikor a felolvasó az asztal tetőjére felkúporodott. Ennek a késéscímek az okát azután tudtuk meg. Ugyanis a felolvasó egy személyben impresszárió, jegykiadó, jegyzésd és rendező is volt, míg a gépész lámpagyújtó, lámpaoltó és ajtóbetető gyanánt is szerepelt.

Végre azonban kezdetét vette az előadás. A felolvasó úr mély, tompa, monoton és halk hangon olvasni kezdett valamit. Olyan csendes hangon mormogott ott a magasban, hogy a legelől ülőknek is vissza kellett fojtaniuk a lélekzöttüket, ha valamit hallani akartak, a hátul ülőkön nem is szóval. Az ember csak mindon barázdák szót értett meg s ha valaki véletlenül és akaratlanul egy szerényt köhin-teni mert, a felolvasó megállott és lecsújt pillantást vetett az illető felé és aztán — még suttogóbb hangon fuvalta tovább a szöveget. Ez így volt mind a három estén, csak az ifjúsági előadás képzett kivételt, amennyiben ezen csak mindon *szédik* szó lehetett megérteni. Hogy az ifjúság mennyire lelkesedett a szórakoztató előadáson, azt legjobban illusztrálja az a tény, hogy a fiúk az unalmas, meggyir-bált, foszlányos zagyvalékot a végén lelkesen — *kijűjtöttek*. Az állami polg. leányiskola — nagyon okosan — ötvendékeit nem is hozta el. Amit a szövegből megérthettünk, az sem szolgált gyönyörűségünkre. Legnagyobb részt érdektelen és különféle helyeken már külön-külön más formában hallott gondolatok, szójátékok és viccek.

A szöveget különben is alaposan megrovíditették, össze-vissza metélték úgy, hogy valóságban — néhol összefüggés nélküli aforizmákat kaptunk. Ha a felolvasó úr nem tartott volna az egyes szakaszok között félórás szüneteket, akkor háromnegyed óra alatt elvégezhette volna az egész előadást.

A képek majdnem mind homályosak voltak és különösen az „Élet komédiája” című darabban olyanok, amelyeket német viczlapokban („Fliegende Blätter”, „Meggendorfer Blätter” stb.) észszer láttunk.

A mozgóképek oly primitívek, kopottak és vibrálóak voltak, hogy erről nem is tessék említeni, ha egy körülményt nem akarnánk konstatálni. Ez a körülmény pedig nem más, mint az, hogy *egyáltalán magyar felvétel sem volt készült*. Pedig a szövegek olyanok voltak, hogy egészen pompásan bele lehetett volna illeszteni magyar felvételeket is. Miért nem mutatta be pl. a „Rendnek muszáj lenni!” című darabban a budapesti lovasrendőrség alarmirozását és gyors felkészülését mozgó-gép alakjában, hisz a mi fővárosi rendőrségünk ezen a téren *európai hírű*. Miért kellett nekünk azoknak a pipogya francia rendőröknek és az ad hoc betanított *csirkéfogóknak* ostoba bujdosó játékát megmutatni. Ezek bennünket nem érdekelnék közelebbről, mi a saját magyar világnak akarjuk az ilyen elvont, illetve nem egy fix helyhez kötött darabokban első sorban látni. A budapesti „Apolló” mozgófénykép-színház már nagyon sok magyar felvételt mutat be, miért nem *utánozza* az „Uránia” magyar tudományos színház ezt a magánvállalatot? Hiszen a magyar jelzővel ékeskedik?!

De nem folytatjuk tovább. Ha az „Uránia” igazán kellemesen szórakoztató estéket akar nekünk szerezni, hozzon magával olyan darabokat, mint amilyen pl. „A tenger”, „Shakespeare” stb., — külön egy jó hangú, nem kényes felolvasót és általában nyújtson nekünk olyant, amire ne mondhasuk rá: ez is csak olyan mint a többi.

Ellenkező esetben aligha lesz jövőre közönsége.

— r —

Szent Antal-estély. A ma este tartandó

Szent Antal-estély műsora a következők: 1. Ének Sz. Antalhoz. 2. Szavai: *Avéd* Rózsika. 3. „Üdvözlégy Mária”, szerzte és éneklé Özv. *Mihályovits* Béláné, harmoniumon kíséri *Szabó* Antal, hegedűn *Barcsay* Béla. 4. Felolvas *Fruchis* Gusztáv, szentleleki plebános. 5. Hegedűn játszik *Barcsay* Béla, kíséri az első zongor. 6. Szavai *Lányi* Andor. 7. Ének Szűz Máriához. — Rendező elnök *Demény* Ferenczné, rendezők: *Daróczy* Juliska, *Lakatos* Vilma. Az estély fél 8 órakor kezdődik.

Az Áll. szakiskola felügyelő-bizottsága f. hó 13-án *Ugron* Ákos főispán elnöklete mellett ülésezett, amidőn az előadói teendőket *Hargita* Nándor szakisk. igazgató látta el. Tudomásul vette a bizottság, hogy az intézet igazgatósága a folyó év nyarán Londonban rendezendő iparművészeti kiállításra részt vesz s a kiállítandó tárgyak jegyzékét a főigazgatónak már betherjesztette. Örömmel vették tudomásul azt is, miszerint a *Brazay*-féle 500 koronás ösztöndíjat *Toth* M. J. II. oszt. ötvendék olyerte. *Hargita* Nándor igazgató bejelentette, hogy a

félelvi vizaglatok jó eredménnyel fejeződtek be. Ezen eredmény alapján a bizottság öt növendék ösztöndíjat a tanári kar ajánlataira felmelo. Tudomásul szolgált, miszerint az egyes tanfolyamokat a helybeli iskolából 300 tanuló látogatta, míg a fazakas házi- iparosok részére rendezett tanfolyamokon 11 egyén vett részt, kik az oktatásn sölül 3—3 korona segélyben is részesültek. Tudomásul vette a bizottság, hogy *Jhuber* Antal művezető félelvi szabadság időjéről visszatért s működését jnu. 1-ével megkezdette. Végül az 1909. évi költségvetést állapította meg a bizottság 6048 koronában, vagyis a folyó évi 2760 koronával magasabb összegben. *Dikos* János gróf indítványára felir a bizottság, hogy a miniszter az orándó hitoktatokat némi honoráriumban részesítse már a folyó évben.

Illyés István koszoru megváltási alapja címevel, Illyés István kollegiumi penztárnok halála alkalmából a kollegium igazgatóságához eddigéle az utóbbi adományok folytát be: *Gönczi* Lajos 25 K, *Biró* Sándor 10, *Dr. Viski* Károly 5, *Kovács* Dániel 10, *Szabó* Árpád 10, *Olasz* Gyula 10, *Solymossy* Endro 10, *Szabó* András 10, *Varga* Dezső 5, *Huaz* Rezső 5, *Gugyi* Jenő 5, *Nagy* Elomér 10 K, összesen 115 korona, mely alapítványi összeg a később érkező adományok hozzácsatolásával arra lesz fordítandó, hogy kamataival egy arra érdemes tanuló segélyeztesék.

Helyettesítés. Az *Ádám* Albert halálával megüresedett főjegyzői állásra *Ugron* Ákos főispán *Dr. Pál* Árpád árvázekei ülnököt, tb. főjegyzőt f. hó 10 én helyettesítette.

Estély a Kaszinóban. A Kaszinó igazgatósága márc. hó 7 ikén, szombaton este saját helyiségében musoros estélyt rendez. Az estély szigoruan zártkörű lesz s azon csak a tagok családjaikkal és vendégeikkel vehetnek részt. Az estély kedélyességéről a bizottság gondoskodik, mely kabaret-műsor összehozásául dolgozik.

Csipkeverő hölgyek figyelmébe. A következő sorok közlése keret föl: Felhívom mindazon hölgyeket, akik elárúsításra óhajtanak (klópphizett) vert csipkét dolgozni, jelentkezzenek e hét folyamán a lakásomon — Malom-utca 10 sz., udvari lakás — és hozzák el minta-gyűjteményeket, hogy azt Budapestre küldbessem, honnan a megrendelést és a szállított munka után azonnal annak díját is általam megkapják. *Schiller* Irma, áll. polg. isk. igazgató.

A népművelési Egyletgyűlése. A városi szegény gyermekek nevelése és segélyezése ügyét felzárolni szándékozó „Székelyudvarhelyi Népművelési Egylet” alakuló ülését ma délután 3 órakor a Polgári Önképzőkör (régí városháza) tartja meg.

Megbizás. A helybeli áll. polg. leányiskola igazgatója, *Schiller* Irma, tudvalegőleg már hosszabb idő óta beteg s mivel meg egy ideig a szobát nem hagyhatja el, Udvarhelymgye tanfelügyelője az igazgató teendőkkel erre az időtartamra *Szemlérné* Lendvay Maria tanitónót bizta meg.

Fillér-estély. Jótékony Növegyesületünk f. hó 19-én, szerdán, musoros fillér-estélyt rendez. Közreműködnek: 1. *Gabrovits* Kornél tanár, büvészeti mutatóványokkal. 2. *Gagyi* Jenő tanár, felolvasással. 3. *Ferencai* Lenke melodrámmal. 4. *Lányi* Ibolyka mouloggal. 5. *Demény* Irénke énekekkel. E gazdag műsort érdekes zeneszámok, világposta, játék és tánc egészítik ki. Az estély rendezői *Barabás* Andrasné és *Szabó* Árpádné.

Közzgyűlés. A helybeli róm. kath. jellegű temetkezési egylet III-ik rendes közgyűlést a polgári önképzőkör (régí városháza) nagytermében f. hó 23-án d. u. 3 órakor tartja meg, melynek napirendje lesz: 1. Elnöki jelentés. 2. Zarszámadás megvívsgálása és a felmentvény megadása. 3. Tisztújítás. 4. Indítványok. E közgyűlésre a tagokat és érdeklődőket ez uton is meghívja az igazgatóság.

Halálozás. *László* Gyula, a helybeli róm. kath. logiumnázium szorgalmas, jövőseletű tanulója, f. hó 9 én hosszú, kínos betegség után Fejväden, 15 éves korában elhunyt. A temetés, mely f. hó 11-én volt, a tanári testület részéről megjelöltek *Kovacs* Jenő és *Jánosy* Béla tanárok, az ifjúság részéről pedig a meghaltak osztálytársai nagy számban.

Az ipari munkások szabad lyezumán a mult vasárnap délután igen nagy számú halgatóság előtt *Dr. Pál* Árpád árvázekei ülnök tartott közvetlenségével lebírnécselő előadást „Szülők és gyermekek,” képek Udvarhelyvármgye népének életéből című tételről. Az életből vett példákkal világította meg a mai házas élet üzletszerűségét, melyben a szülők gyermekeit képezik a közönséges vásári tárgyat. Szomorú példát mutatta be az emberi érzés elfajulásának s különösen a kevésbé művelt osztály gyermek gondozásának. A nagy figyelemmel hallgatott előadás előtt *Szász* József szavaltá Gyulai Pálnak „Pókainé” című versét, ugyancsak értelesen, míg az előadás után *Ij. Szemerjai* Károlyné gyönyörűdtette a halgatóságot szép énekekkel. A halgatóság nevében pedig *Solymossy* Endro mondott köszönetet szereplőknek. Ma délután *Dr. Pál* Ernő ügyvéd tart

előadást, míg Prologot *Hladnagy* Ferencz, *Gergely* György, *Gergely* Ignác, *Faller* Albert ifjú iparossegdek adnak elő.

Kinevezés. A marosvásárhelyi itélőtábla elnöke *Szabó* Igácz díjtalan joggyakornokot díjaz joggyakornokká nevezte ki.

Az Udvarhelymgyei Takarékpénztár részvénytársaság ma délelőtt, 9 órakor, saját helyiségében tartja 28-ik évi közgyűlést.

A Kereskedők Állarozsálya a mult szombaton fényesen sikerült. A Budapest-szálloda terméit szufalósi megöltötte *zöködvi* közönség, melynek tömkelegéből élénken vált ki az állarozosok tarka serege, jökdvet, derűt árasztva szét mindenfelé. Az idő éjféli étából, tréfából állott, amikor aztán megkezdődött a tánc és tartott a legjobb hangulatban kivilágos virradtig, olismorélt szerezve a fáradságtalan és tapintatos rendezőségnek. Az estély elszámolására néve a következő sorokat vottuk. Az „Otthon” állarozosból összes bevétel 1240 kor., kiadása 726 kor. 67 fill., jövedelme 513 kor. 33 fill. — Felülfizettek: *Vajda* Lajosné 16 kor., *Szibán* Györgyné 4, *Wagner* János 3, *Hann* József 1, *Péter* János 2, *Rösler* Károly 5, *Dézs* Balázs 5, *Barcsay* Károly 5, *Fernegei* Gyula 5, *Szabó* Ödön 50 fill., *Heitz* Vilmos 2 K., *Dr. Imreh* Domokos 4, *Tamás* Balázs 3, *Neumann* Zsigmond 4, *Klein* Zsigmond 10, *Pollák* Izidor 2, *Gábor* Márton 28, *Dragomán* Domokos 2, *Jakab* György 1, *Straup* Rudolf 2, *Perszián* János 18, *Lutz* Frigyes 2, *Szabó* Gábor tkp. 2, *Szörha* Ödön 2, *Daniel* Károly 3, *Válensteik* Ferencz 3, *Gáspár* Dénes 1 kor. Eze a kereskedők és kereskedő ifjak „Otthon” egyete könyvtára gyarapítására tett szíves adományokért fogadják a rendezőség legáltalásabb köszönet nyilváníatát. Köszönetet fejezi ki továbbá a rendezőség *Kuu* Béláné uradnék, a magas műzlessel párosult és fáradságos nememő szakértői kezekkel mestoriesen megal-ottott *Karneval* herczegt hozó kocsi feldisítéseiért és azon urleányoknak, kik a virágok előállításán közreműködtek. Elismerését fejezi ki a rendezőség a *Karneval* fogadtatásán a rendfenntartására kivéteylt rendőröknek, kik tapintatos eljárásukkal lehetővé tették, hogy a bevonulás oly fényesen sikerült. A rendezőség.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértyünk a következő sorok közlése: Az udvarhelyvármgyei tanító-egylet népiiskolai tanszermuzeuma részére *Szalhmányi* Miklós, székelyderzsi áll. el. isk. ig. tanító 1 drb római pénz, — *Péter* János, alsóboldogfalvi áll. el. isk. ig. tanító 2 drb *Kossuth*-bankót, — a *m. kir. orsz. meteorológiai és földmégneségi intézet* a földrengések megfigyelésére vonatkozó utasítást s *Réthy*-féle vezérfontalat a különböző földrengésjelző műszerok kezeléséről s a diagrammok leolvasásáról és a *parajdi áll. el. iskola tanítótestülete* a „Tanítók bálja” tiszta jövedelméből 20 (husz) K készpénzt ajándékozott. Fogadják az adakozók ezen adományukért a Tanszermuzeum nevében köszönetemet. *Chalupka* Rezső, osztályelnök.

A parajdi áll. isk. tanítótestülete m. hó 25-én egy erkölcsteg, mint anyagilag igen szépen sikerült zártkörű táncmulatságot rendezett, mely 111 K 68 fillér tiszta haszonnal zárult. Az estélyen felülfizettek: *Grósz* Frigyes 3.40 K, *Löbl* M. 2.40 K, *Osváth* Károly 2 K, *Klór* Vilmos 1.80 K, *Bandi* Károly 1.20 K, *Finkler* Henrik 1.40 K, *Szász* Dénes, *Buda* Gyula, *Stein* Izák, *Özv. Weber* Andrasné, *Stein* David, *Löbl*, *Policzner* Mór, *Fürst* Sándor 1—1 K, *Tichi* László, *Dr. Kovács* Gábor, *Szálasi* Péter, *Moldován* Ödön, *Német* Lajos, *Szegedi* Károly 80—80 fillér, *Patakfalvi* Zsigmond, *Válics* Nándor, *Kendoff* Béla, *Br. Orbán* Balázs, *Czodik* Mór, *Zeidmann* Adolf, *Paskesz*, *Vagner* Péter, *Berde* Sándor, *Karácsony* János, *Gerő* Lajos, *Bakos* Gyula, *Sajóhelyi* László, *Page* Olivér, *Dali* József, *Molnár* Gábor, *Vargyas* Ferencz, *Soltész* 40—40 fillér. Jegyeiket megváltották: *Domokos* István 4 K, *Zsigmond* Sándor 2 K, *Rösler* Károly 5 K. Fogadják mindnyájan a tanítótestület hálás köszönetét.

Szerkesztői üzenetek.

K. H. Sorát ejtjük.

T. H. A Diák-bálon jelenvolt hölgyok névsorát a rendezőség állította össze és küldötte be közlésre a szerkesztőségnek. M. Igen.

Kiadja: *Becsek* D. Fia könyvnyomdája.

NYILTER.

Nyilatkozat.

Tudomásunkra jutott, hogy a székelyudvarhelyi villamos-telep a t. cz. közönség által *Rösler* és *Gábor* czegnél vásárolt s tőlük eredő villamos világítótesteket kifogásolja, azt hozván fel indokul, hogy azoknak vezeték-huzaljai nem felelnek meg az előírt 220 volt feszültségnek.

Ennek ellenében teljes felelőség mellett ezannal nyilvánosan kinyilatkoztatjuk, hogy összes villamos világító lámpáink vezetékei 220 volt feszültségűek s ennek következtében teljesen megfelelők. Ellenkező állítás csak közönséges üzleti-fogásnak tekinthető.

Ditmar R., **Brunner** Testvérek

lámpa- és fémáru gyárak r. t.

Budapest, IV. Kossuth Lajos-u. 2.

Udvarhelyvármegye alispánjától.

Sz. 900—908.

Hirdetmény.

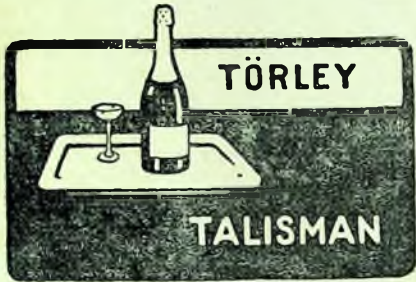
Honvédelmi miniszter ur f. évi január 30-án 11816 sz. a. kelt rendelete folytán a vezetésem alatt álló alispáni hivatalnál üresedésben lévő irnoki állásra a f. évi 264. sz. alatt kiadott pályázati hirdetményben megszabott és január hó 20-tól február hó 20-ig terjedőleg kiirt pályázati határidőt a f. évi február hó 26-ig bezárólag meghosszabbítottam.

Székelyudvarhelyen, 1908. február 4.

Dr. Domokos,
alispán.

Egy jó karban levő kőház
olcsón szabad kézből eladó. Czim e lap kiadóhivatalában.

3 szép festett szoba,
konyha, kamara, külön udvarral szent György naptól kiadó, értekezhetni: Soha Aladár könyvkötészetben Székelyudvarhelyt.

A szombatfalvi 315 sz. telekkönyvben foglalt, Demeter Lőrincz főszolgabíró ur lakása mögött, a tag-ut jobb oldalán fekvő 1134 kvöl területű belső telek egészben, vagy nyilanként eladó. Értekezhetni ösv. Bíró Sándornénál, Szentimre utca 24

Egy két szoba, konyha, nyári konyha és pincéből álló lakás kerttel Báthory-utca 8. szám alatt olcsón kiadó.

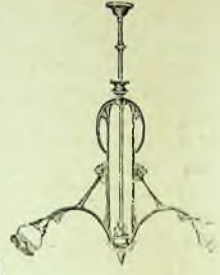
Készítik: MAGGI GYULA és TÁRSA.
Iroda: WIEN IV/I. Gyár: BREGENZ

Villamos világi-tási égőtestek s luszterek raktára

Van szerencsém tisztelttel tudatni a n. é. közönséggel, hogy üzletemben a mai kor igényeinek megfelelő villamos világításhoz szükséges összes szerelvényekből állandó raktárt állítottam föl, a mely czéliből a legelső honi gyárral, a Magyar Fém és Lám-paarugyár Rézvény-társasággal jöttem összeköttetésbe és ebből kifolyólag azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy a n. é. közönség igényeit, tekintettel az árak verseny-kivül voltára és a legmesszebb menő választ minden tekintetben kielégíthetem, a midőn szíves jóindulatokat kérem maradtam tisztelettel

Drágomán S. J. HJ. Drágomán Domokos

Villamos világítási szerelvények raktára

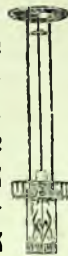

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves tudomására adni, hogy a helybell piaczon, üzle-tünkben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő villamos világításhoz szükséges szerelvényekből al-landó raktárt állítottuk fel, mely czéliből az előnyö-sen ismert Dilmár R. budapesti czéggel lépünk össze-köttetésbe. Említett czég, mely elsőrangú e téren

Villamos világításhoz szükségeltető égőtestek, luszterek stb.

legjobb és legszebb kivitelben, gyári árak mellett bocsátott rendelkezésünkre és 2—3 hét múlva egy oly dusan felsze-rellt raktárt leszünk képesek a nagyérdemű közönségnek bemutatni, mely a legkénye-sebb igényeknek is megfelelni képes leend. Állandó raktárt fogunk tartani mindenféle kellékekből, hogy egyáltalán üzemmavarok teljesen elkerülhelők lesznek. A n. é. kö-zönséget saját érdekében tisztelettel kérjük

ráktárunk felállítását bevárni, mivel ezál-tal telemes pénzmegtakarítást és tetszés szerinti választása által csinos és meg-bizható berendezést fog jutányosan kapni.

Midőn új vállalatunkat szíves párt-fogásába ajánljuk, vagyunk kiváló tisztelettel

RÖSLER és GÁBOR.

Sz. 746—908.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város tanácsa közhírré teszi, miszerint a tavaszon, nyáron és őszön át, esti szürkület után és hajnalni szürkület előtt a mezőről való bordás tilos.

Székelyudvarhely, 1908 február hó 11.

Soó Domokos,
b. polgármester.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónek bizonyított háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségnél, oszónál és meghüle-skénél, hűdörz-ölésképpen használva.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevisarokkor ózatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjelzővel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K—80, K 140 és K 2— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 nou. Mindennapi szétküldés.

UJ SZABÓ-ÜZLET

Van szerencsém a mélyen tisztelt férfi-közönség szíves tudomására hozni, hogy 9 és fél év óta fennálló, jó hírnevnek örvendő férfi szabó-üzletemet Dicső-szentmártonból a helyi piacra, Flórián Bogdán ur házába helyeztem át és nyitottam meg. Dus raktárt tartok bazai, ugyanint zsolnai és brassói, azonkívül valódi angol divatszövetekből. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, öltönyök elkészítését szükség esetén 48 óra alatt. Jó szabás, kitűnő munka, pontos kiszolgálás által vélem a mélyen tisztelt közönség bizalmát megnyerni. Vidékre mintákat kiválasztás végett szívesen bérmentve küldök. 2—3 megrendelésért meghívásra személyesen jövök. Magamat bocsos pártfogásukba ajánlva, maradok teljes tisztelettel:

LÖBL MENDEL férfi-szabó
SZÉKELYUDVARHELY.

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 kvöl területű

háztelkek

eladók — Részletes felvilágosítást ad Dr. Szöllösi Ödön ügyvéd.

Szíves figyelembe.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a meglevő

Szálloda

az ujonnan, közvetlen termelőktől beszerzett tiszta kü-

étterem

küllömentí asztali boraimra, jó minőségű fehér és vörös palaczkboraimra, valamint első gyártmányu magyar és francia pezsgőkre. — Társas ebédeket és vacsorákat is elvállalok a legjutányosabb árban. — A nagyérdemű közönség szíves párt-fogását kérve, vagyok alázatos szolgálja

kávéház

— Felhívom továbbá a nagyérdemű közönség szíves figyelmét

czukrászat

SÜKÖSD MIKLÓS, a Budapest-szálloda tulajdonosa.

Jól berendezett kényelmes szobák! — Jó magyar konyha!